

HÍVŐK, PAPOK, PLÉBÁNOSOK

DÚLÓSI TISZTELENDŐ ÚRRÓL

Dúlósi tisztelendő úrról mesélik, hogy nagy borbarát hírében állott. Hitoktató volt a gimnáziumban, s a hittanórák után délelőttönként rendszeresen belátogatott a Vass vendéglőbe. Itt iddógált, szopogatta a Krisztus vérét, s bizony, bizony, olykor enyhén spicces állapotban távozott onnan.

Gózon István prépost – aki főnöke volt –, egy ízben a közös ebédnél szemrehányóan figyelmeztette, hogy nem kellene a híveket megbotránkoztatnia.

– Ebbéli szenvedélyének a tisztelendő úr áldozzon idehaza, a plébánián, hiszen van itt bor elég!

– Ez igaz, prépost úr – védekezett Dúlósi –, csakhogy ennek a mi-sebornak van ám egy nagy szépséghibája...

– Igazán? S mi lenne az? – képedt el Gózon István.

– Nincsen kocsmaszaga...

*

Egyszer meg valami politikai félreértésből kifolyólag ráfogták Gózon prépost úrra, hogy törvénysértést követett el, s bár egyházi ember volt ugyan, mégis letartóztatták.

Mindenki fölöttébb sajnálkozott a kínos eset miatt, de legkiváltképpen Dúlósi tisztelendő úr, aki kezét tördelve járt-kelt a plébánia folyosóin:

– Istenem! Istenem! Csak legalább azt tudnám, hogy hol van a boros pince kulcsa: eldugta-e vagy magával vitte?

*

Egy ízben a Jézus Szívéről elnevezett templom búcsúnapján számos egyházi és világi tekintély foglalt helyet a plébánián rendezett ünnepi ebéden. A cerelén jelen volt többek között Dúlósi Jenő tisztelendő úr és Finta János felsőhegyi plébános is.

Amíg a többi meghívott vendég csak módjával, szelíd mértéktartással kortyolgatta a jóféle borocskát – csipegette azt a bizonyos tíz cseppet – addig Dúlósi páter és Finta plébános úr, akik több literre voltak hitelesítve, bizony fenékgig hajtogatták föl a poharakat.

Kvaterkázás közben a jóval idősebb Dúlósi elismerően szólt Fintához:

– Jánosom, te is jól bírod még, úgy látom.

– Már mért ne bírnám, Géni bátyám! Éppen hogy csak betöltöttem a negyvenet! Inkább én csodálkozom azon, hogy tisztelendőséged a maga hatvan esztendejével ilyen jól állja még a sarat; hogy így bírja.

– Hál’ Istennek, bírom! Meg jól csúszik lefelé...

– Ha meg nem áprehendálna, ugyan mennyi lehet az a bormennyiség, amit eleddig lehajtott már? – érdeklődött a felsőhegyi plébános.

Elrévedő tekintettel, mintha utána számolna, így szólt Dúlósi:

– Azt, öcsém, megmondani pontosan nem tudom, mert sose volt szokásom megszámlálni a poharakat, de – s itt fölcillant a tekintete – hogy az a póre népség, amelyik ilyenkor júniusban klottruhára vetkőzve ott fürdik és fajtalanodik a Tisza-parton, egytől egyig belefulladásra – annyi bizonyos!

*

Dúlósi Jenőről, a zentaiak egykori népszerű káplánjáról még ma is megbecsüléssel szólnak a régi hívek, ha a neve szóba kerül.

Mesélik, hogy egyszer elment hozzá gyónni egy igen-igen káromkodós alvégi földműves.

Szokása szerint Dúlósi atya rövid penitenciát rótt ki rá, de a gyónás végén hosszan intette:

– Sok bűne van, édes fiam, nagyon sok! Ajánlom, hogy jobbítsa meg magát, kerülje a mosdatlan beszédet, mert csak úgy üdvözül, ha

a jót cselekszi, a rosszat pedig kerüli! Iparkodjék minden cselekedetében és szavában a szenteket követni!

Alázattal kérdezte a magyar:

– De hát hogyan káromkodtak a szentek, tisztelendő uram?

*

Temetésről jött hazafelé Dúlósi tisztelendő úr és a kántora, Kopasz Kálmán. Az egyik alvégi sarokháznál kint támasztotta a falat egy ismerős, gangos, öreg gazda, s hát – szóba elegyedtek. Ott sündörgött körülöttük az ember óvodás korú unokája, az öregapja szeme fénye, s az öreg meg nem állhatta, hogy ne dicsekedjék.

– No, tisztelendő úr! Ezt nézze meg, ezt az unokát! Az én fajtám! Úgy kártyázik, mint egy gróf, és úgy káromkodik, mint a lacibetyár!

– Hát imádkozni tud-e már? – érdeklődött megróvóan Dúlósi atya.

– Jaj, tisztelendő úr, arra még igen apró!

*

Igen nevezetes és jó humorú pap volt Dúlósi Jenő. Mesélik róla, hogy amikor egyszer egy Tisza-parti halász afelől érdeklődött, mit is kóstálna egy gyázmise boldogult felesége lelki üdvösségéért, így válaszolt:

– Hát... van ötkoronás, négy-, három- meg egykoronás, de ezt az utóbbit még magam sem ajánlom.

Másik alkalommal pedig egy alvégi szegény zsellér állított be hozzá temetés irányában, hogy megbeszélje a pappal a temetési szertartás mikéntjét, no meg az árát is. Mikor a fizetésre került volna a sor, megkérdezi Dúlósi:

– Kis ruhában vagy nagy ruhában (értsd: karingben vagy palástban) temessem a boldogultat?

Bőjti szelek füttyögtek odakint, rázták a plébánia zsalugátereit, ezért hát a szegény magyar így válaszolt:

– Nézze, tisztelendő úr, nekem csak a kicsire futtya, de ha maga fázik, főveheti a nagyot is.

*

Mesélik Dúlósi Jenőről, hogy egy ízben egy alvégi gazdalegényt gyóntatott, aki bűneinek lajstromba szedése közben nagy szemérmeesen azt is bevallotta, hogy szeretője van, akit – amikor legutóbb a bálból hazakísért – Uram, bocsá’ – meg is csókolt.

– No, oszt hogy volt tovább? – vallatta volna a legényt kíváncsian Dúlósi páter.

– Hát... nem vót tovább, tisztelendő úr!

– Nem-e? – kételkedett a pap.

– Nem. Mert igaz ugyan, hogy nagy kísértésnek vótam kitéve, de mindazonáltal ellene tudtam mondani az ördögnek – kérkedett volna a pap előtt a legény, de az lehűtötte:

– No, ha már így van, akkor penitenciából mondj el három miatyánkot, és – egyél meg egy porció szénát, édes fiam!

– Mér’ egyek én szénát, tisztelendő úr? Nem vagyok én ökör!

– Úgy, ahogy mondod, édes fiam: ökör az nem vagy, de *szamár* az igen!

*

Nagybőjtben történt, még annak idején, hogy Dúlósi tisztelendő úr ugyancsak kitett magáért. Olyan szívhez szóló prédikációt kanyarintott az egyik szagosmisén, hogy egy szem nem sok, de annyi se maradt szárazon.

A prédikáció után hazaindult a jámbor hívősereg, köztük F... Teca néni is, az ájtatosságáról közismert alvégi öregasszony. Sírva fordult ki a templomból, és még akkor is a szemeit törülgette, amikor beért az utcájukba.

– Hát ke? – kérdi tőle részvéttel egy utcabéli menyecske.

– Gyűvök a nagymisérül.

- No osztán mi baj, Teca néni?
– Semmi... csak... tudod, olyan szépen prédikált a tisztelendő úr, hogy csudaság.
– Oszt mit prédikát? – kíváncsiskodott a menyecske.
– Én mán nem is tudom hallod, de olyan szépen monta azt, hogy Pilátus, Pilátus.

*

A két háború között történt, hogy Dúlósi Jenő egy a mozgalomban is tisztséget viselő, munkást temetett az alsóvárosi temetőben.

Hideg téli nap volt éppen, északi szél járt a didergő sírok fölött, s fagyott erősen.

Alighogy elénekelték a cirkumdederumot, a páter is gyorsan befejezte a szertartást, és menni készült volna, mert igen-igen fázott. Ekkor azonban előállt Bíró János, a „cuculista” (így ismerték) nyomdász, és hosszú gyászbeszédben kezdte méltatni a megboldogult munkásmozgalmi érdemeit.

Dúlósi, akit a hosszú gyászbeszéd alatt már majd megvett az Isten hidege, hangosan „odasúgta” a szónoknak:

– Jó lesz már abbahagyni! Fogja rövidebbre!

Bíró elvtárs azonban figyelembe se véve a tapintatlan és kegyelet-sértő megjegyzést, mondta tovább a magáét. Végül azért csak kifogyott ő is a búcsúztatóból, és e szavakkal köszönt el a nagy útra indulótól:

– Most pedig búcsúszom Tőled, elhunyt bajtársunk! Kívánom, hogy a jó Isten bocsássa meg összes bűneidet neked is – meg az imént közbeszólónak is – amen.

KIÉ HÁT AZ ADOMÁNY?

Beszéli a krónika, hogy pörsölyözött a Tisza menti kisközség harangozója a szentmisén, és ájtatos hangon hálálkodott a hívek adományaiért:

– Isten fizesse meg!

– Isten fizesse meg!

A fukarságáról jól ismert pókhasú nagygazda is adakozni kívánt, két ujjá között tartva a régi 25 parást. Csak amikor a perselybe csöppetette a pénzt, vette észre, hogy az nem „korona” volt (a 25 parás érme népi neve), hanem hasonló nagyságú 5 dináros, abban az időben fél napi napszám díja.

A gazda tévoa mozdulatot tett a már indulófélben levő sekrestyés után, de aztán meggondolva a dolgot, csak legyintett egyet:

– Mindegy no! Úgyis az ördögé az mán...

MELYIK HASZNÁL TÖBBET?

Valamikor az esztendő jeles napjai közé tartozott – többek között – Szent Márk napja is (április 25-e). Az idősebbek még jól emlékeznek rá, hogy ezen a napon énekelve és imádkozva vonult ki a pap a hívőkkel a templomból *határkerülésre*. Nemcsak a falu vagy a község szélén, de jó idő esetén olykor kijebb állapodott meg a menet a zsendülő gabonavetés között. A pap ekkor buzgó imába fogott, és könyörgött, hogy az Isten adjon bő termést, bő harmatot, s hogy távoztasson el a határból sáskát, jégesőt, férget, rozsdát, árvizeket.

Megáldva és meghintve szentölővel a zöld vetést, tovább vonult a processzió.

A zászlós, lobogós kivonulást rendszerint sok nép kísérte. Szokásban volt, hogy a szertartás végén a jámborabb hívek, téptek egy-egy szálat a megszentelt vetésből. (Akadt persze olyan buzgó is, aki két marokkal esett neki...) A férfiak a kalapjuk mellé tűzték, az asszonyok az imakönyv lapjai közé préselték a kitépelt zöld búzaszálat. Az élelmesebbje, aki marokszámra szaggatott a szentelt gabonából, ott-hon belevágta a jószág eledelébe, a hiszékenyebb... már úgy esik mondva: a babonásabbak meg koszorút fontak a zöld vetésből, s aztán az ünnep nyolcada után szántó földjük négy sarkában helyezték el, mert a régi öregek szerint „jégverésről nagyon használt az!”.

Mesélik, hogy egy kevésbé hiszékeny, természetes gondolkodású kanizsai parasztember, így köszönte meg papjának búzaföldje megszentelését:

– Köszönöm, tisztelendő úr, nagyon köszönöm, hogy meghintette. De – má’ megkövetem – egyhetes országos eső azér’ többet érne ám!

IMA ESŐÉRT

M. F.-ről, az egyik zsugoriságáról messze földön híres nagygazdáról mesélik a hajlott korú földművesek, hogy rettent összeférhetetlen, kacifántos ember volt. Haragban állt nemcsak a bérlőivel, hanem mindegyik földszomszédjával, s egy nadrágszijnyi keskeny földért nem átallott évekig pörösködni, bíróságról bíróságra huzakodni tulajdon öccsével sem.

Mondják, hogy egy aszályos esztendőben, amikor a kiégett földek hónapok óta nem láttak csapadékot, s amikor a környékbeli falvakban mindenütt esőért imádkoztak a hívek, M. F. is csüggedten pislogott a felhőtlen ég felé: ugyan borul-e valamerről.

Mit tesz Isten? Borult.

Topolya felől szépen baglyasodtak a felhők, s F. bátyánk rögtön fohászba kezdett, mert máskülönben igen vallásos volt ökiyelme.

– Én Teremtőm, kérlek, adj egy jó kiadós esőt, de csak pásztába, csak nekem! Az öcsémnek ne!

Emlegetik, hogy mire Tornyos fölé ért az „üdő”, olyan vihar kerekedett belőle, hogy szegény tornyosiak azt hitték; kő kövön nem marad. Esőt is adott a Teremtő, de bizony köszönet nem volt abban. Mikor lecsördült az égből a jégeső, M. F. is ijedten húzódott enyhelyre, s tanyájának eresze alól pislogott a jégre, miközben – módosítva az imádságon – így fohászzkodott:

– Széltibe, Uram, széltibe! A testvéremére is!

GYÁSZ

Meghalt az egyik Tisza menti fiatal gazda felesége.

Búsult a férj nagyon, bántotta, hogy csak alig éltek egy-két boldog évet, máris virágjában csípte le párját a könyörtelen halál. Rendezett is díszes – két papos – temetést diófakoporsóval, megindító búcsúztatóval, így adva meg az elhunytak a végtisztességet. Még azután is napokig kesergett, bánkódott utána, de az idő – a legjobb orvos – végül az ő bánatát is orvosolta.

Alig hogy ezen a csapáson túljutott, másik baj érte: megdőglött a legszebb parádés lova. Ezt is szánta keservesen, még meg is könnyezte, s hiába vigasztalták az ismerősök, csak nem tudott megbékélni a veszteséggel. Úgy annyira, hogy végül is a papjának, az öreg Firányinak kellett a sarkára állnia:

– Ejnye, fiam – korholta a plébános úr – mégse helyén való az, hogy ennyire bűnnek adtad a fejedet a lovad miatt; ’szen a feleséged halála után elég hamar megvigasztalódtál...

– Ja, plébános úr – védekezett a fiatal gazda –, amikor az asszonyt eltemettük, már másnap-harmadnap kommandáltak nekem jobbnál jobb feleségnek való lányokat, de most, hogy a legszebb lovam patkolt el, meg nem kínál senki egy kehes csikóval se.

JELES FELSŐHEGYIEK

Legutóbb, amikor Felsőhegyen jártunk anekdotagyűjtő-úton, az ot-tani híres és jeles emberek között emlegették, többek között, Kakas János nevét is az egybegyűltek. Foglalkozására nézve sírásó volna, de arról nevezetes, hogy a kedélye igencsak ellentétben áll a munkájával: vidám, tréfakedvelő és -csináló ember, kinek bemondásain, kiszólása-in a fél falu derül olykor.

*

Pár évvel ezelőtt valamilyen évi közgyűlést tartottak, ami szokás szerint nyúlt-nyúlt hosszan, mint a rétestészta. Az összejövetel végén valaki föltette a választmánynak a kérdést, hogy mi legyen a régi vezetőség kiérdemesült tagjaival. A kérdést követő csendben megszólalt a hátsó sorokból Kakas János:

– Bízátok csak rám, majd elgereblyézem én őket!

*

Más alkalommal meg egy temettető érdeklődött nála, hogy mit kóstál megboldogult hozzátartozójának az eltakarítása.

– Tizenötezer dinár.

– Nem lesz az sok egy kicsit, he?

– Hát gyertek tömegesebben, akkor majd olcsóbban megszámítom! – okította fel emberét Kakas János.

*

Bicskázás következtében elhalálozott egy alvégi fiatalember. A le-tört apa szomorúan állított be Kopasz Kálmánhoz, az alsóvárosiak népszerű kántorához.

– Kántor úr, meghalt a legényfiam, s azért gyüttem vóna, hogy a temetéskor szépen elbúcsúztatná. Jól megfizetném...

– Megteszem, jó ember, mért ne tenném? De tudni szeretném, hogy mi legyen a búcsúztató szövegének az alap gondolata. Mi volt a fiára jellemző?

– Hát... nagyon jó gyerek vót az, kérem!

– Jó, jó, de mégis... Miről volt nevezetes a fia?

– A verekedésirül, kérem.

HAMAR MEGVIGASZTALÓDOTT...

Még az 50-es évek végén történt, hogy meghalt a Kertekben egy idős, falverő munkás, és sokat próbált özvegye (aki addig már három férjet szagattott el!) nagy jajveszékélést csapott. Persze, nem annyira

gyászos fájdalomtól indítatva, hanem inkább a látszat kedvéért, mert a halálhírré sok utcabeli asszony verődött össze a halottas ház előtt.

Régebben még szokásban volt a halottsiratás, s az özvegy is nagy jajgatás közben fájdalmas dallammal veszíkölte:

– Jaj, édes Istenem! Hogy még mindig azt eszi el a fene a háztul, akire legnagyobb szükség lenne...

Amikor megjelentek a temetkezési vállalat alkalmazottai, hogy az elhunytat kivigyék a kápolnába, még nagyobb lármát csapott az özvegy:

– Jaj, ne vigyék! Ne maradjak egyszál egymagamban! – siránkozott.

Annyira kesergett szegény, hogy még a ravatalozó emberek szíve is megesett rajta, s az egyikük bent a halottas szobában ezt mondta:

– Jól van, no, nénémasszony, ha már ennyire sajnálta az urát, itt hagyjuk éjszakára, oszt virrasszon mellette! Mi meg majd reggel kijövünk szegényér...

Mire a szüle, kiesve a magára erőszakolt, gyászos hangulatából, fölháborodva kiáltotta:

– Hajják, itt ne hagyják nekem! Köll a francnak! Csak vigyék, ha mán kigyüttek érte!!

HA MÁR NEM IVOTT VIZET ÉLETÉBEN...

Az egyik Zenta környéki községben hosszú-hosszú éveken át keserítette családját egy részeges gazdaember. Azazhogy, az volt valamikor: jómódú, tehetős gazdálkodó, de hát ugye, bármilyen kis lyuk is a torok, lecsúszik azon akár egy vagyon is... A végén már csak keserűséggel etette a családját.

Búra született felesége, gondban neveledett családjai sokszor kérelték, regnáltak rajta, hogy ne igyon, ne herdálja el azt a kis megmaradt van-ját, nem ért az annak semmit. Nem fogott rajta se kérés, se szidás. Állta türelmesen mind a kettőt, mint koszos malac a vakarást.

Egyszer aztán meghalt. Meggyulladt benne a pálinka, az ölte meg, az lett a sírásója.

Nem lehet rámondani, hogy nagyon siratták volna, de azért a család csak megadta neki, ami járt: a szép temetés módját, már ahogyan az általában illik.

Temetéskor, épp a gyászszertartás idején hatalmas nyári zápor ke-
rekedett, akkora, hogy szétugrasztotta az egész gyászkíséretet. Csak a
legszűkebb hozzátartozók tartottak ki a koporsó mellett.

A kiadós záporosó majdnem félig megtöltötte a sírgödört, ezért a
sírásó vödörért indult, hogy előbb majd kimeregeti az esővizet. Ám az
özvegy, aki már nagyon szeretett volna túl lenni a szertartáson, nem
kis epével a hangjában leintette:

– Sose menjen! Szegény uram, ha má’ nem ivott vizet életében,
igyon hát hította után! – s ráhúzatta a sárga agyagot.

A SÓGORNŐ GYÁSZJA

Az egyik Tisza menti községben jó néhány esztendővel ezelőtt
meghalt egy gazdaember; komisz tempójú, összeférhetetlen, akit –
mondják – tán még az anyja alól is vasmacskával vettek el, olyan rabi-
biátus természete volt. Ha berúgott – sűrűn-sűrűn megcselekedte pe-
dig – szanaszét zavarta a háza népét, s napjában inkább kétszer meg-
verte az asszonyt, mint akár egyszer elmulasztotta volna. De sokszor
is viselte képén a keze nyomát szegény élete párja!

Bármilyen nagytörvényű ember is volt azonban, a halált ő sem tud-
ta megregulázni, az érte is eljött – méghozzá időnap előtt.

Fiatal, szép arcú felesége megsiratta, illendőképpen eltakarította,
aztán hosszú-hosszú hónapokig, sőt esztendőn túl is gyászolta a bol-
dogultat. Hiába tanácsolták neki az ismerősök, utóbb már a rokonok
is, hogy ugyan ne járjon folyton feketében, ‘szen fiatal még, nem ért
semmit.

Egy alkalommal, amikor az összejött rokonságban ismét a me-
nyecske gyásza került szóba, az egyik epés természetű férj, aki már
unta a sok sajnálkozást, így intette le a sopánkodó asszonyokat:

– Ugyan hagyjátok már a sógornőtök gyászát! Mit tudjátok ti azt,
hogy – milyen élvezettel viseli?!

HALÁLHÍR

Kiüzentek Kanizsáról a messzi tanyára, hogy az ott szolgáló kiskánásznak meghalt bent a faluban az édesanyja.

A rideg lelkű gazda – kíméletből-e, vagy tán inkább azért, nehogy magának kelljen a jószág körül elvégezelődnie –, csak akkor szólt már a kiscselédnek, amikor az késő este, holtfáradtan nyúlt végig az istállóban lévő vackán.

– No, hé, reggel majd korábban kelsz, mer’ be köll menned...
Meghalt édesanyád.

Szegény gyerek, aki már hajnal óta talpon állott, s aki a fáradtságtól se eleven, se holt nem volt, így nyugtázta a leverő gyászhiért:

– Jaj, Istenem! De szomorú is leszek én ho’nap!

HASZNÁLT NEKI...

Még valamikor a századforduló idején történt Bánátban.

Megbetegedett az egyik Tisza menti község ismert papucsosmesterének a felesége. Előbb csak gyengélkedett, göthölt, le-ledölt a heverőre, aztán mindjobban leesett lábról, annyira, hogy már feküdt, csak feküdt állandóan, enni sem igen bírt már, tiszta *szűzlevesen* tengődött az árva.

Az ura, szegény, előbb orvostól orvosig vezetgette, de mivel csak nem javult az állapota, hát vitte Cérnabarára a javasasszonyhoz meg más tápai, sándorfalvi kuruzslókhhoz. Megjárták együtt a radnai búcsút is éhnyálon (tudniillik, addig nem ettek, ittak, míg haza nem értek a búcsúból) – de hiába. Se meghalni, se meggyógyulni nem tudott az asszony.

Szegény mester, nagyon beleöszült már a gondozásba (mosni is neki kellett a beteg alól), de azért megkísérelt mindenféle patikaszert és házi orvosságot, amit csak javasoltak az emberek.

Egyszer egy buzgó Mária-olvasótársulatos öregasszony azt tanácsolta neki, hogy mondasson a pappal imádságot a feleségéért, meglátja, ártani biztos nem fog, legföljebb használ.

Mint a legtöbbet, ezt a tanácsot is megfogadta a férj, és elment a paphoz. Elmondta neki, hogy mire szeretné megkérni; meg is állapodtak szépen.

Másnap-e, harmadnap-e megkönnyebbült arccal újra beállított az ember a plébániára:

– Dicsírtessék...! Azért jöttem vóna tisztelendő úr, hogy megköszönjem a segítségét. Tudja, az éccaka – Isten nyugosztalja! – meghalt a feleségem! – S aztán nagy meggyőződéssel hozzátette még:

– Hallja, ha én ezt tudom, hogy a tisztelendő úr imádsága ennyire hatályos, dehogy hordozom én szegény asszonyt sehová! Egyenesen ide jöttünk vóna...

HOL PIHEN A JÓ HÍVŐ?

– Dicsértessék! – köszönt rá a bánáti kisközség plébánosára az egyik helybéli gazda édesanyja.

– Mindörökké, Kati néném! Hogy vagyunk, hogy vagyunk?

– Nagyon lassan, kedves plébános úr, nagyon lassan!

– No, mi a baj? – érdeklődik a lelkipásztor.

– A 72 esztendő plébános úr meg az a sok dolog, amibe meg kő szakannom. Alig van nyugodalmam. Má' mondtam is otthun, hogy ha az a kis templomi alvásom nem vóna, nem is tudom, hova lennék végtére!

HA MÁR PAPOK NEM LETTÜNK...

Részesek törték a kukoricát az egyik közismert zentai öreg gazda tanyáján. Mint mesélik, a birtokos nagyon vallásos, istenfélő katolikus volt, de még rajta is túltett a felesége. Kegybőjti boszorkánynak csúfolták maguk között az ismerősei, mert vasárnaponként két misét is végigimádkozott a kápolnában, hogy szinte feltörte a kezét a rózsafüzér. De akármilyen jámbor is volt az öregasszony, nem átallotta roszszul kosztolni a náluk dolgozó béreseket, részes munkásokat.

Kukoricaszedés alkalmával is – pénteki napon – böjtös reggelivel rukkolt elő a kosztosainak. Érett, száraz tehéntúrót tált elélük, és kí-nálgatta erősen, hangoztatva, hogy péntek lévén, nem illő zsírosat fo-gyasztani. Mire boldogult Katona Antal bácsi, a részesek feje, így vi-lágosította föl az asszonyságot:

– Maga csak ne aggódjon a mi lelki üdvösségünkért, tekintetes asz-szony! Hozza csak azt a szalonnát, mert azzal lehet megrakni a munkáshasat! Túrú? Az csak azoknak való, akik Kalocsán a papnövel-dében nevelkednek. Ha más papok nem lettünk – dógozni köll ám!

KINEK VAN KÜLÖNB PAPJA?

Péchy Tamás, a zentaiak egykori népszerű esperes plébánosa fiatal horgosi káplán volt még, amikor a püspöki hivatal Horgosról áthelyez-te Adára. Az akkori adai káplánt viszont Horgosra parancsolta a távo-zó Péchy örökébe. A két lelkipásztor tehát egyszerűen nyáját cserélt egymással.

Úgy esett, hogy a papját szállító adai kocsis még Horgoson érte a szintén szekéren távozni készülő Péchyt és annak kocsisát, az öreg Birinyit.

Amíg a két pap odabent a plébánián ismertette egymással a tudni-és tennivalókat, odakint csendes beszélgetés indult a kocsisok között.

– Hát, maguk aztán nem panaszkodhatnak ám a szerencséjükre! – így az adai előfogatos.

– Mér, no? – kérdezi a horgosi.

– Hát mer’ olyan jó papot hoztam ide, amijet ezen a tájon bajosan találni.

– Nono... – vélte az öreg Birinyi. – Azé a mienk se kutya! – tette hozzá nem kis önérzettel. – Délceg, sudár, szépszál ember...

– Nem mondom én azt! De hallaná csak a miénket prédikálni! Különben... lesz módjuk benne. Majd meglássák akkor...

– Tudja mit mondok én erre? Azt, hogy szebb szavú, kedvesebb beszédű embert a mi Péchynknél én még nem hallottam, pedig én már a szabadkai barátok templomában is jártam missiót hallgatni.

– A barátok?! – legyint fitymálva az adai ember. – Amikor a mi papunk prédikál, még a templomon kívül is állnak, oszt úgy hallgassák. Legutóbb is szem nem maradt ott szárazon olyan szép beszédet mondott!

– Lehet. De azé én mégis ammondó vagyok, hogy a mi papunkkal csak nem ér föl!

Ám az adai hitközség embere úgy belejött a dicséretbe, olyan hévvel bizonygatta papjának lelkipásztori erényeit, hogy Birinyi bácsi kifogyva minden argumentációjából, végül is így zárta le a vitát:

– De a fene egye meg azt a papot, aki még a mienktű is jobb, hajja!

MAGYARÁN

Ékes szavú, szép beszédű lelkipásztora volt az egyik Tisza menti községnek. Illetlen, bántó kifejezést dehogy is vett volna a nyelvére! Még a söprűnyergelő korú öregasszonyokat is, akik folyton ott ájtatoskodtak körülötte, csak per „édes lelkeim”-nek szólította.

Egyszer azért vele is megesett, hogy elszólta magát, amikor kihozták a béketúrésből.

Történt, hogy egy délelőtt, amikor a plébános úr a szentek csodálatos életéről szóló könyvvel bevette magát a pipatóriumba, gyanús szag ütötte orron. Nem sokáig kellett kutatnia a visszatetsző „illat” forrása után. Mint kiderült, a plébánia macskáinak egyike az olvasószobában találta elvégezni az anyagcseréjét, vagyis, hogy – népiesen szólva – „bent ment ki”.

Nosza, kikiáltott a tisztelendő úr az egyik ott tevő-vevő ministráns gyerekeknek, hogy hívja a szakácsnét.

– Eredj, és mondd meg a szakácsnőnek, hogy jöjjön, mert a macska a szobában felejtette *ittlétenek kimondhatatlan jelét* – írta szépen körül a büzlő... macskagumit.

A gyerek, akiről nem lehetett éppen azt állítani, hogy ékes szellemi tulajdonságokkal tündökölt volna, nem értette a cirkalmas beszédet, ezért hát illendőképpen megkérdezte a plébános urat, hogy mit is csinált a macska.

– Mondtam már: a szobában hagyta itt-lé-té-nek ki-mond-ha-tatlan je-lét – tagolta a plébános.

– I... igen – dadogta a gyerek, és elódalgott.

Kisvártatva azonban újra megjelent az ajtóban:

– Ho-hogy is mondta a plébános úr, mit mondjak a szakácsnénak?

Ez már az öregnek is sok volt. Ránézett a pápaszem fölött a gyerekre, és csendes beletörődéssel így szólt:

– Mondd meg neki, édes fiam, hogy a macska – benn szart.

MI HASZNÁL TÖBBET?

Régebben, egy-két emberöltővel ezelőtt még szokásban volt a házszentelés. Az új ház elkészültekor vagy az új otthonba való költözéskor meghívott vendégek jelenlétében a pap vagy más egyházi személy fölszentelte az új lakást, és rövid imában Isten áldását kérte a gazdára és annak családjára.

Boldogult Gózon István prépost urat is tanyaszentelésre hívta meg, annak idején, az egyik Zenta környéki nagygazda.

Nagy pompával, házavató köszöntő verssel és pohárköszöntővel meg is történt a szertartás, és utána a szokásos eszem-iszom, mulatozás következett kivilágos kiviradtig. Mondják, hogy a prépost úr is jócskán elázott, s alig tudott föllépni másnap a féderes kocsira, amivel be akarták hozni a városba.

A mutató parádéskocsis már ott feszített a bakon, a házbeliek meg a vendégek kint az udvaron a búcsúztatásnál – minden készen állt az induláshoz –, egyedül a szépen felszerszámozott lovak nem akartak indítani. Kapáltak, konyítottak, harapták a zablát, de se té, se tova!

Noszogatta volna a kocsis őket, aki rettent rühellette, hogy éppen ilyenkor bokrosodtak meg a lovai, de a prépost úrra való tekintettel csak úgy piánóban biztatta a két táltost, csekkentgetett nekik – hiába.

– Csak szelíden, édes fiam, szépen, barátságosan... – hőkölte a kocsist maga a prépost úr is.

Egy darabig tartotta magát a legény a regulához, hanem amikor látta, hogy a szép szó csak annyit ér a lovaknak, mint halottnak a füstölés, kézbe kapva a parádés ustort, elkurjantotta magát:

– Azt a magosságos oltári... az anyátoknak! – s odaszózott a hasuk alá.

Micsoda?! Úgy megindult a két ló, mintha nyúl csinálta volna őket.

Már Zenta alatt jártak, amikor elnézően bólogatva megszólalt a prépost úr:

– Lám-e, lám, néha egy vaskos káromkodás mennyivel többet ér, mint megannyi rábeszélés, szép szó!

ISMERTETŐJEL

Kerül tán még olyan idősebb adorjáni, aki ismerte – ha másból nem, hát hallomásból – boldogult Szabados Pál plébános urat, s a plébániával szemben lakó Ladócki Albin parasztgazdát.

Albi' bácsi jó humorú falusi gazda volt, maga is értője és művelője a szellemes tréfának, beugratásnak. Tisztelte a plébánosát, de olykor-olykor még vele szemben is megengedett egy-egy bizalmasabb szójátékot, pajzán kifejezést. Tehette: a plébános úr is értette a tréfát, jól ismerték egymást.

Albi bácsinak bivalyai is voltak a gazdaságban, melyeket az öreg naponta kiterelgetett hosszú sundijával (csomós ustorával) hol a legelőre, hol meg a közeli kúthoz itatásra. Bár mindegyik bivalynak megvolt a maga neve, de a gazda, ha jó kedvében volt, valamennyit hangzatos virágnévvel szokta megtisztelni:

– Ne te, Gyöngyvirág! Haj, Rozmaring! Tala ne, Bazsarúzsza!

Egy ilyen alkalommal, amikor Albi bácsi hangos biztatással eresztette ki a kapun a bivalyait, a plébános úr is kint állt a parókia előtt és pipázott. A pap nem állhatta, hogy évődve meg ne érdeklődje:

– Mondja csak, szomszéd, honnan, miből lehet a bivalyairól megállapítani, hogy melyik köztük a Gyöngyvirág vagy melyik a Bazsarózsza?

Mire Albi bácsi:

– Hát lépjen át a plébános úr, oszt szagolja meg őket sorba! Vagy nem tudja, hogy a virágot is a szagáruul lehet megismerni?

A PLÉBÁNOS ÚR ÉS A TŰZREVALÓ

Az 1945–46-os évek elég szűkös esztendőkként élnek még az emlékezetünkben. Háború után voltunk akkor, és bizony hiányzott ez is, az is, hogy többet ne mondjunk: még a téli tűzrevaló is. Nagy kincs volt akkor a fa és a szén – ha volt egyáltalán!

Az egyik Tisza menti falucska életrevaló és igen népszerű papja sem tudott csupán a szeretet melegénél fölmelegedni. Mivel szegény volt az eklézsia, és nem futotta szénre, a pap egy reggel elment a község házára, és a népbizottságtól kért tűzrevalót.

Vajszívű, humánus ember volt a községi elnök, jól ismerte faluja papját, ezért hát megadta neki az engedélyt:

– Jól van, plébános úr, ne mondja mán, hogy mi, kommunisták olyan szőrös szívűek vagyunk, vihet egy kosárral!

Csakhogy ám a népbizottság is szűkiben volt a fának, s az egyik hivatalnok háborogva szaladt be délfelé az elnöki irodába:

– Elnök néptárs! A pap elhordja a tűzifánkat!

Kirohan az elnök, s látva a nagy hiányt, fölháborodva ráordít a papra:

– De a teremtésit! Hát nem megmondtam, plébános úr, hogy csak egy kosárral vihet?!

Mire Hegyi plébános úr nagy flegmával így felelt:

– Ne kiabálj, édes fiam! Hát nem látod, hogy azt teszem? Csak ezzel az egy kosárral hordom.

A JÓL NEVELT KERESZTGYEREK

Vajszívű, áldott, jótét lélek volt az egyik Tisza menti község ismert gazda felesége. Ebbéli gyengéjét jól ismerték a falu szélén megtelepedett teknővájó cigányok is, akik elég sűrűn be-beállítottak hozzá. Tudták ugyanis, hogy sosem ereszti el őket üres kézzel: hol egy kis krumpli, bab, liszt, hol meg egy zacskó tarhonya, miegymás lapult a garabolyban, amikor a cigányasszonyok kifordultak a tanyaudvarról.

Az egyik várandós cigánymenyecske – számításból, persze – még arra is megkérte: ha már annyi jót tett vele eddig, tegye már meg azt az egyet, hogy tartsa keresztvíz alá a születendő kis porontyot is.

Gyermektelen lévén, a gazdáné ezt a kérést is szívesen teljesítette. Szegény, maga sem tudta, mire vállalkozott!... Ugyanis – vérszemet kapva – a többi állapotos asszony is kapott az alkalmon, s mivel nem volt szíve a kéréseket visszautasítani, nénémasszony alig győzte behordani a paphoz a kis pogányokat.

Idő teltén elhalálozván a férj, a tanya eladódott, az asszonyság pedig – mivel igen jól főzött – a falusi plébánián vállalt szakácsnői állást.

Keresztgyerekei itt is sűrűn-sűrűn felkeresték, s a néni – a plébános úr hallgatólagos jóváhagyásával – régi szokásához híven, most is juttatott nekik ezt-azt a kötény alatt.

– Aztán jók legyetek ám, gyerekeim! Köszönjétek szépen a plébános úrnak, ha találkoztok vele! – intette őket minden alkalommal.

Történt, hogy egy őszi napon, amikor az egyik bogárszemű süvölvény éppen keresztanyalátni talpalt a plébánia felé, szembe találkozott a templom irányából vonuló temetési menettel. Elöl jött a plébános úr meg a kántor, mögötte pedig a népes, kísérő tömeg haladt.

A lurkó illedelmesen félre állt, utat engedve a keskeny falusi járdán, s amikor a menet odaért, jó hangosan – ahogy tanították! – oda-köszönt:

– Dícsírtessék a Jézus Krisztus, kerestapám!

